

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda önemli değişiklikler

MART 2024

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda ("Kanun") uzun bir süredir beklenen değişiklikler 12 Mart 2024 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. İlgili değişiklikler 1 Haziran 2024 itibarıyla yürürlüğe girecektir.

Kanun'un uygulanmasında yaşanan sıkıntıları çözüme kavuşturmak amacıyla, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) de göz önünde bulundurularak, özellikle özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartları ile yurt dışına kişisel veri aktarılması şartlarında kapsamlı değişikliklere gidilmiştir. Kanun'da yapılan önemli değişiklikler özetle aşağıdaki şekildedir:

Özel nitelikli kişisel verilerin işlenebileceği haller genişletilmiştir.

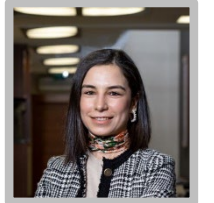
Özel nitelikli kişisel veri nedir?

Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.

Kanun'da yapılan değişiklikle yukarıda yer alan özel nitelikli kişisel veri tanımında herhangi bir değişikliğe gidilmemiş, yalnızca bu tür verilerin işleme şartları değiştirilmiştir.

Değişiklik öncesindeki durum ve uygulamada yaşanan problemler nelerdi?

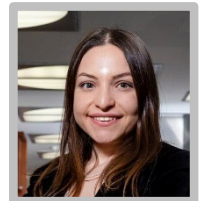
Kural olarak özel nitelikli kişisel veriler veri sahibinin açık rızası olmaksızın işlenememekteydi ve bunun istisnaları Kanun'da oldukça sınırlı olarak düzenlenmişti. Bu bakımdan ikili bir ayırım mevcuttu: (i) Sağlık ve cinsel hayata dair kişisel veriler yalnızca sağlık hizmetlerinin yürütülmesi

Gülşen Engin
Partner

Simge Esendal
Avukat

Nehar Çakmakçı
Avukat

vb. gibi sınırlı sayıda amaç için ve sadece sır saklama yükümlülüğü bulunan kişiler, yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından, (ii) diğer özel nitelikli kişisel veriler ise sadece kanunlarda öngörülen hallerde veri sahibinin açık rızası olmaksızın da işlenebiliyordu.

Bu durum özellikle sağlık verilerinin (örneğin hastalık bilgisi) işlenmesi bakımından uygulamada güçlük yaratıyordu. İşverenler bir yandan iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı gereği çalışanlarının sağlık verilerini işlemek zorundayken, diğer yandan bu veriler Kanun gereği işyerinde yalnızca işyeri hekimleri tarafından işlenebiliyordu. İşyeri hekimi olmayan işyerlerinde bu verilerin özlük dosyasında tutulabilmesi için çalışandan açık rıza alınması gerekiyordu. İşverenler bu nedenle kanuni yükümlülüklerini yerine getirebilmek adına çalışanları açık rıza vermeye yönlendirmek durumunda kalıyordu ki bu da açık rızanın “özgür iradeyle” verilmesi ilkesiyle bağdaşmıyordu.

Özel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartlarında neler değişti?

Öncelikle özel nitelikli kişisel veri türleri arasındaki yukarıda belirttiğimiz ikili ayırım kaldırılmış ve Kanun’da sınırlı sayıda öngörülen aşağıdaki hallerde bu tür verilerin veri sahibinin açık rızası alınmaksızın işlenebilmesinin önü açılmıştır.

- Kanunlarda açıkça öngörülmesi,
- Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması (örneğin bilinç kaybından ötürü rızasını açıklayamayan kişinin hayatının korunması amacıyla kan grubu verisinin işlenmesi),
- İlgili kişinin alenileştirdiği verilere ilişkin ve alenileştirme iradesine uygun olması (örneğin herkesçe erişilebilir bir alanda paylaşılmış kan grubu ve alerji bilgilerinin acil durumlarda kullanılma amacına uygun olarak işlenmesi),
- Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için zorunlu olması (örneğin iş ilişkisinin sona ermesinden sonra açılması muhtemel davalarda savunma hakkının kullanılması bakımından eski işçiye ait sağlık verilerinin saklanması),
- Sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlarca, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması, yönetimi ve finansmanı amacıyla gerekli olması (örneğin Sağlık Bakanlığı ile her türlü sağlık kuruluşu ve SGK’nın bu amaçlarla işledikleri veriler),
- İstihdam, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardım alan hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için zorunlu olması (örneğin 4857 sayılı İş Kanunu uyarınca işverenlerin engelli çalıştırma yükümlülüğünün yerine getirilmesi için sağlık verilerinin işlenmesi),
- Siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumlar tarafından, kuruluş amaçlarına ve tabi oldukları mevzuata uygun, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla; mevcut veya eski üyeleri ile düzenli olarak temasta oldukları kişilere ait özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi (örneğin bu kuruluşlara bağış yapan kişilerin kişisel verilerinin bu kuruluşların faaliyet alanlarıyla sınırlı ve bağlantılı olarak işlenmesi)

hallerinde özel nitelikli kişisel veriler veri sahibinden açık rıza alınmaksızın işlenebilecektir. Kişisel Verileri Koruma Kurumu’nun (“KVKK”) yerleşik uygulaması göz önünde bulundurularak; yalnızca yukarıda yer alan şartlardan herhangi birinin mevcut olmadığı hallerde veri sahibinin açık rızası alınarak özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yoluna gidilmelidir.

Kişisel verilerin yurtdışına aktarımı kolaylaştırılmıştır.

Değişiklik öncesindeki durum ve uygulamada yaşanan problemler nelerdi?

Her ne kadar Kanun'da, verilerin işlenmesi için öngörülen hukuki şartların mevcudiyeti halinde yeterli korumanın bulunduğu ülkelere aktarımın veri sahibinin açık rızası alınmaksızın yapılabileceği düzenlenmekteyse de yeterli korumanın bulunduğu ülkeler Kişisel Verileri Koruma Kurulu ("Kurul") tarafından bu vakte kadar ilan edilmemişti. Bu da yurtdışına veri aktarmak isteyen veri sorumlularını şu iki yöntemden birini seçmek durumunda bırakıyordu: (i) veri sahiplerinin tek tek açık rızasının alınması ve (ii) Türkiye'deki ve veri aktarımının yapılacağı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmesi ve taahhünameye Kurul'un izninin alınması. Bununla birlikte değişiklik gerekçesinde de belirtildiği üzere bugüne kadar Kurul'a yalnızca seksen civarı başvuru yapılmış olup Kurulca bunlardan çok azına izin verilmiştir. Neticeten uygulamada veri sorumlularının yurtdışına veri aktarabilmek için tek seçeneği veri sahiplerinden açık rıza almak olmuştur.

Kanun'da yapılan değişiklikler ile yurtdışına veri aktarımı şartları kolaylaştırılmıştır. Ayrıca yurtdışına aktarımın usul ve esaslarını düzenleyecek bir yönetmelik çıkartılması öngörülmüştür.

Kişisel verilerin yurtdışına aktarımı şartlarında neler değişti?

Öncelikle Kurul'a yalnızca aktarımın yapılacağı ülke hakkında değil, uluslararası bir kuruluş veya ülke içerisindeki belirli bir sektör özelinde de yeterli korumanın bulunduğuyla ilişkin karar verme yetkisi tanınmıştır (yeterlilik kararı). Örneğin Türkiye'deki otomotiv sektörünün yoğun olarak ticari ilişki kurduğu bir yabancı ülkenin tamamı yerine yalnızca o ülkedeki otomotiv sektörü bakımından yeterlilik kararı verilmesi mümkün hale gelmiştir. Kurul vermiş olduğu yeterlilik kararını en geç dört yılda bir yeniden değerlendirecek ve gerekli görmesi halinde kaldırabilecek, askıya alabilecek veya değiştirebilecektir.

Yeterlilik kararının bulunması halinde yurtdışına veri aktarımı

Kanun'un 5. maddesindeki (özel nitelikli kişisel veriler için 6. madde) hukuki işleme şartlarının mevcudiyeti halinde Kurul'un yeterlilik kararı vermiş olduğu ülke, uluslararası kuruluş ve ülke içindeki belirli bir sektöre veri sahibinin açık rızası alınmaksızın kişisel veriler aktarılabilir.

Yeterlilik kararı bulunmayan hallerde yurtdışına veri aktarımı

Yeterlilik kararının bulunmadığı hallerde veri sorumluları, aşağıdaki şartların birlikte sağlanması koşuluyla veri sahibinin açık rızası alınmaksızın yurtdışına veri aktarabilecektir.

- Kanun'un 5. maddesindeki (özel nitelikli kişisel veriler bakımından 6. maddesindeki) hukuki işleme şartlarından birinin mevcudiyeti
- Aktarımın yapılacağı ülkede de veri sahibinin haklarını kullanma ve etkili kanun yollarına başvurma imkânının bulunması şartıyla, ve
- Aşağıda sayılan uygun güvencelerden birinin sağlanması durumunda
 - Kamu kurumları arasında yapılacak veri aktarımları; Türkiye'deki kamu kurumu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu ile yabancı ülkedeki kamu kurumu veya uluslararası kuruluş arasında bir iş birliği protokolü imzalanması ve yurtdışına veri aktarımı için Kurul'un izninin alınması halinde,
 - Grup şirketleri arasında yapılacak veri aktarımları; şirketlerin uymakla yükümlü oldukları, kişisel verilerin korunmasına dair hükümler içeren bağlayıcı şirket kurallarının mevcut olması ve bunların Kurulca onaylanması halinde,
 - Türkiye'deki ve yabancı ülkedeki veri sorumluları arasında Kurulca ilan edilen standart sözleşmenin imzalanması halinde; Kurul'dan ayrıca izin almaya gerek olmaksızın yurtdışına kişisel veri aktarılabilir.

- Yeterli korumayı sağlayacak hükümlerin yer aldığı yazılı taahhütnamenin imzalanması halinde ise; ayrıca Kurul'dan izin almak şartıyla yurtdışına veri aktarımı yapılabilecektir.

İstisnai durumlar

Yeterlilik kararı bulunmayıp yukarıda sayılan uygun güvencelerden birinin de sağlanamadığı bazı durumlarda, tek veya birkaç sefere mahsus olmak şartıyla ve süreklilik taşımayacak şekilde yurt dışına veri aktarılabilir. Ancak bu türden bir veri aktarımı yalnızca aşağıdaki hallerden birinin varlığında söz konusu olabilecektir:

- İlgili kişinin, muhtemel riskler hakkında bilgilendirilmesi kaydıyla, aktarıma açık rıza vermesi.
- Aktarımın, ilgili kişi ile veri sorumlusu arasındaki bir sözleşmenin ifası veya ilgili kişinin talebiyle alınan sözleşme öncesi tedbirlerin uygulanması için zorunlu olması.
- Aktarımın, ilgili kişi yararına veri sorumlusu ve diğer bir gerçek veya tüzel kişi arasında yapılacak bir sözleşmenin kurulması veya ifası için zorunlu olması.
- Aktarımın üstün bir kamu yararı için zorunlu olması.
- Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için kişisel verilerin aktarılmasının zorunlu olması.
- Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için kişisel verilerin aktarılmasının zorunlu olması.
- Kamuya veya meşru menfaati bulunan kişilere açık olan bir sicilden, ilgili mevzuatta sicile erişmek için gereken şartların sağlanması ve meşru menfaati olan kişinin talep etmesi kaydıyla aktarım yapılması.

Mevcut uygulamaya (açık rızaya dayalı yurtdışına veri aktarımı) ne kadar süreyle daha devam edilebilecektir?

1 Eylül 2024 tarihine kadar önceden alınmış veya Kanun değişikliğinden sonra alınacak açık rızaya dayanarak yurtdışına veri aktarılmasına devam edilebilecektir.

İdari para cezasına tabi olan ihlallere bir yenisi eklenmiş ve idari para cezasına karşı itiraz usulünde değişikliğe gidilmiştir.

Kurul tarafından ilan edilen standart sözleşmenin imzalanması suretiyle yurtdışına veri aktarımı yapılan hallerde veri sorumlusu veya veri işleyen tarafından, ayrı bir yükümlülük olarak, standart sözleşmenin imzalanmasından itibaren beş iş günü içinde KVKK'ya bildirilmesi gerekmektedir. Bildirim yükümlülüğünü ihlal eden veri sorumlusu veya veri işleyenler hakkında (2024 yılı için geçerli olmak üzere) 50.000 TL'den 1.000.000 TL'ye kadar idari para cezası uygulanması öngörülmüştür.

Ayrıca Kurulca verilen idari yaptırım kararlarının mahiyeti dikkate alınarak bu kararlara karşı sulh ceza hâkimliğine başvuru yerine idare mahkemeleri nezdinde dava açılması usulü öngörülmüştür. Kanun'a eklenen geçiş hükmü gereği 1 Haziran 2024 tarihi itibarıyla sulh ceza hâkimlikleri önünde bulunan dosyalar, bu hâkimliklerce nihai karara bağlanacaktır.